" # $ %" *

! "

#

$

#

% #

&

!

!

deyimlerin yanı sıra; "Üzümünü ye bağını sorma; üzüm üzüme baka baka kararır; bağa bak üzüm olsun, yemeye yüzün olsun; babası koruk yer, oğlunun dişi kamaşır; meyve veren ağaç taşlanır; armut dibine düşer; yarım elma gönül alma." gibi atasözleri ilk anda akla geliverenler[1]...

Meyveler argonun da vazgeçilmez bir unsurudur: "Ayvayı yemek, kelek yapmak, dut gibi olma."

"Küçücük fıçıcık içi dolu turşucuk" ya da "Çarşıdan aldım bir tane eve geldim bir tane" gibi yüzlerce örneğinin sıralanabileceği, bilmecelerle bizi düşünmeye ve şaşırtmaya sevk eden meyveleri unutabilir miyiz?

Çocukluğumuzun unutulmayan hatıraları arasında da meyvelerin özel bir yeri vardır. "Portakalı soydum, başucuma koydum, ben bir yalan uydurdum."[2] gibi dilimizden düşmeyen meyvelerle dolu tekerlemelerle başlayan oyunların heyecanını artıran "elma dersem çık, armut dersem çıkma." sözleri, ya da çocukluğun vazgeçilmez dünyası masalların sonunda gökten düşen üç elmadan bizim payımıza ayrılanı, hangimiz unutabiliriz?

Bir Nasreddin Hoca fıkrasında Allah'ın hikmetinden sual olunamayacağını gülümseyerek hatırlatan meyveler,[3] şarkı ve türkülerimizdeki en yoğun

---

[1] Özdeyişlerde de meyvelere sıkça rastlanır: "Arkadaşlık kavun gibidir. İyisini bulmak için yüzlercesini yoklarsınız." (Claude Mermet)
"Doğruluğun en güzel meyvesi ruh sükûnudur." (Epiküros)
"Sabır acıdır, ama meyvesi tatlıdır." (Rousseau)

[2] Çocuk oyunlarında meyvelerle dolu tekerlemeler oldukça çoktur. Bunlardan bazıları:
"Kutu kutu pense / Elmamı yerse / Arkadaşım Ayşe / Arkasını dönse" veya
"Üşüdüm üşüdüm / Daldan elma düşürdüm / Elmamı yediler / Bana cüce dediler." ya da
"Allı ballı kiraz, / Bana gel biraz. / Kiraz vakti geçti, / Eşim seni seçti." gibi...

[3] "Nasreddin Hoca bir ceviz ağacının altına uzanmış dinlenirken, birden koca koca helvacı kabakları ve bunları taşıyan incecik dallar gözüne ilişmiş, başını kaldırdığında koskocaman ağacın meyvesi olan küçücük cevizlere bakmış.

duyguların, en güzel doldurma mısralarını da oluştururular.

Bir dalda iki kiraz
Biri al biri beyaz
Eğer beni seversen
Mektubunu sıkça yaz.

Ayva çiçek açmış yaz mı gelecek?
Gönül bu sevdadan vaz mı geçecek?

Şairlerimizin elinde bin bir türlü duygu ve düşüncemize tercüman olan meyvelerimiz sıralamakla bitmez.

"*Ayva sarı nar kırmızı sonbahar*" diyen Cahit Sıtkı Tarancı, *Otuz Beş Yaş* şiirinde, iki meyveyle en güzel sonbahar tasvirlerinden birini yaparken geçip giden ömrün hüznünü de derin derin hissettirir.

Bazen çetin tabiat şartlarında, kendimizden önce onları düşünürüz; Cahit Külebi'nin *Zerdali Ağacı* şiirinde olduğu gibi.

Zerdali Ağacı
I
Havalar güzel gidiyor
Sen de çiçek açtın erkenden
Küçük zerdali ağacım,
Aklın ermeden.

Bak kurt gibi kalın yapılı
Görmüş geçirmiş ağaçlara
Küçük zerdali ağacım,
Pişman olursun sonra.

-Hey Allahım, demiş ne garip şey. Şu kabaklar bu ulu ağaca, cevizler de yerdeki saplara daha çok yakışmaz mıydı? Tam bu sırada, daldan kopan bir ceviz başına düşünce:
-Tövbe tövbe, Yarabbi! Hikmetine bir kere daha iman ettim. Ya maazallah ceviz yerine ağaçta kabak yetişseydi, şu biçare kafamın hâli ne olurdu? "

Şimdi okşar gibi hafif hafif
Birgün yerden yere çalar rüzgar
Küçük zerdali ağacım,
Bakma güzel gitsin havalar.

Sallansın dalların çocuklar gibi
Bakma güneş ısıtsın varsın
Küçük zerdali ağacım,
Sonra donarsın.

Zemheride bahar mı olur
Akşamları seyret anlarsın
Sakın erken çiçek açma
Küçük zerdali ağacım.

İnsanların vefasızlığı karşısında kendi dertlerini ve küskünlüğünü bir kenara bırakan Cahit Külebi, bahar mevsiminde zamansız açan zerdali ağacını kışın soğuğunda da düşünmekten kendini alamaz:

Zerdali Ağacı
II

Kar yine başladı yağmaya
Küçük zerdali ağacım
Ne soran, ne arayan bulunur
İnsan nâçar kalmaya.

İnceydin sevgilimin bileklerinden
Daha maviydi damarların.
Üşüyor musun karanlıkta
Küçük zerdali ağacım?

Düşün bir kere, yaz günlerini
İnsanlar doldurmuş sokakları,
Güneşle kucak kucağa
Hafif bir toz kaplamış yaprakları.

Düşün bir kere, çiçek içindesin,
Bir kız alıp göğsüne takmış
Düşün bir kere, meyve vermişsin
Çocuklar dallarına çıkmış.

Düşün bir kere, büyümüşsün, gelişmişsin
Kayık yapmışlar;
Küçük bir bulut yelkenin sanki
Denize bırakmışlar.

Şimdiyse senin halin
Ölümden acı,
Karakış ortasında
Küçük zerdali ağacı…

Şükrü Enis Regü de *Elma Ağacı* şiirinde aynı endişeyi dile getirir:

Elma Ağacı
"*Yine başladı soğuklar,*
Boyuna yağıp duruyor yağmur,
Esiyor rüzgâr acı acı
Nasıl geçireceksin bu kışı,
Elma ağacı"

Gölgen de yok ki sana arkadaş olsun;
Tek başına kaldın bu kış kıyamette;
Artık kimse bakmaz oldu yüzüne;
Dallarına tırmanmıyor çocuklar,
Kuşlar uğramıyor semtine.

Üzülme bu günler çabuk geçer,
Bir bakarsın bahar geliverir.
Yeniden allanıp süslenirsin,
Bizim için yine çiçek açar,
Meyve verirsin."

Savaşın bütün acımasızlığı ve vahşeti ile hüküm sürdüğü Bosna Hersek'teki çocuklar için de meyve ağaçlarına tırmanmak bir zevktir. Belki kısa bir süre için bile olsa, savaşı unuttukları ve çocukluklarını yaşadıkları zamandır ağacın dallarında geçirdikleri süre. Hasan Nail Canat'ın *Erik Ağacı Destanı*'nda olduğu gibi:

"Bosna-Hersek'te
Işığın ve derenin süslediği bir erik bahçesinde.
Gün yüzlü çocuklar yarışıyordu kuş gölgeleriyle...
çocuklar, çocuklarımız...
Oyun yorgunu, okul yorgunu çocuklarımız.
En güzel akşamları getirir annelerine.
Yazılmamış insan sayfaları yavrularımız.
Ah görmeliydiniz erik bahçelerini
ve çocuk yüklü dalların sevincini.
Kurulmuş pusulardan, soğuk namlulardan habersiz
Mor eriklere yetişmek için küçük ellerin,
Yeşille savaşını görmeliydiniz.
İnci dişler, can eriklerin can damarlarında
Isırılmış baharlar çiziyordu."

Arif Nihat Asya *Kiraz Yaylası*[4] şiirinde bir halk geleneğini dile getirir:

Kiraz Yaylası
Şu gördüklerin kiraz ağaçlarıdır;
Ki böyle çıplak kalmazlar.
Günü gelir uzun olur yeşilin ömrü;
Zannedersin solmazlar.
Bizim buralarda
Kiraza çıkamayan kızı almazlar.

Çiçeği dalında koklanır,
Yemişi tane tane toplanır,
Hırpalaya hırpalaya yolmazlar.
Dallarda çıkılır mercan avına
Gölgesine uzananlar pişman olmazlar...
Bizim buralarda
Kiraza çıkamayan kızı almazlar.

Şimdi Sevişme Vakti
Söylemeliyim,
Yok
Yok... Meydanlarda bağırmalıyım,
Bu küçük
Güllerin buram buram tüttüğü
Anadolu şehri kahvesinde
Kiraz mevsiminin sevişme vakti olduğunu.

Resimler seyrettirmeli, şiirler okutturmalıyım
Baygınlık getiren şiirler
Kiraz mevsimi, kiraz
Küfelerle dolu Pazar.
.....
Sana nasıl bulsam, nasıl bilsem,
Nasıl etsem nasıl yapsam da
Meydanlarda bağırsam
Sokak başlarında sazımı çalsam
Anlatsam şu kiraz mevsiminin
Para kazanmak mevsimi değil
Sevişme vakti olduğunu...

Sait Faik Abasıyanık

Bedri Rahmi Eyüboğlu, *Kiraz Ayı*[6] adlı yazısında "*Bence kiraz baharla yazın kucaklaşmalarından doğan kırmızı, ılık bir öpücüktür.*" diye kirazın orijinal bir tanımını yapar ve kiraz mevsiminde coşan gönlünü *Durulsana* şiirinde sükûnete çağırır:

Durulsana
Dalları bastı kiraz
Yolları kesti kiraz
Durulsana deli gönül
Durulsana

Bedri Rahmi Eyüboğlu

[6] Bedri Rahmi Eyüboğlu, *Kiraz Ayı*, "Kiraz Ayı", İş Bankası Kültür Yayınları, 1. b., İstanbul, Haziran 2003, s. 45.

Ziya Osman Saba, çocukluk günlerini özlemle anarken bahçesindeki çamları ve gölgesinde oynadığı dost badem ağaçlarını unutmaz. Meyve ağaçlarının çiçeklenmesi, yazın gelişini müjdeler ve insanın içinin ümitle dolmasını sağlar.

Beyaz
Bir bademin altına yorgun oturmak biraz
Ayrı ayrı seyretmek çiçek açmış her dalı
Artık bütün renklerden, artık uzaklaşmalı
Beyaz işte; aylardır gözümde tüten beyaz.

.....
Beyaz çiçeklerini tek tük düşüren kiraz.
Bahar pınarlarında içime damlayan su
Bembeyaz çiçeklerin ıslak temiz kokusu,
Kış bitti... Uzaklarda ilk ümitler gibi yaz...

Ziya Osman Saba

Hikâye şiirinde Cahit Külebi, ceviz ağaçlarından yoksun geçen çocukluğun acısını ve mahzunluğunu bir türlü unutamayışını dile getirir:

"*Benim doğduğum köylerde*
Ceviz ağaçları yoktu,
Ben bu yüzden serinliğe hasretim
Okşa biraz!"

Mehmet Çınarlı, *Asmalar Altında Doğdum* şiirinde, şehrin beton yığınları arasında yaşamaya alışamadığını belirtirken, doğup büyüdüğü toprakları hatırlar:

"*Asmalar altında doğdum, ceviz dalında büyüdüm;*

Tekerlek izi görmemiş dağ yollarında yürüdüm."

Gülten Akın tabiatla haşır neşir geçen hayatında ceviz ağaçlarının önemini;

"*Bu güz öleceğim. Bütün işlerimi bitirdim.*
Derede yıkandım, cevize tırmandım, kuş ürküttüm."

mısralarıyla ortaya koyarken; kış mevsiminin gelişini de ceviz ağacının yaprak dökmesi ile anlatır.

Kış
Kış geldi. Ocağı yaktık ay yarim
Ceviz yaprak döktü. Dere bulanık

Nazım Hikmet Ran;

"*Ben bir ceviz ağacıyım Gülhane Parkında*
Ne sen bunun farkındasın ne de polis farkında"

derken; iki mısra ile felsefî ve siyasî düşüncelerin yanı

sıra vatan sevgisi ve memleket hasretini de hissettirir.

"*Bir masal meyvesi gibi paylaştık*
Mehtabı kırılmış dal uçlarından"

diyen Tanpınar, masalın sihirli atmosferiyle meyveyi birleştirerek aşk duygusunun yarattığı olağanüstü atmosferi ortaya koyar.

Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun mısralarında olduğu gibi, meyveler, bazen de en yoğun aşk itirafına yardımcı olurlar:

"*Kara dutum, çatal karam,*[7]
çingenem

[7] Bedri Rahmi Eyüboğlu, kendisiyle yapılan bir söyleşide; insanların çatalkara kelimesinin anlamını bilmedikleri hâlde, şiirin içinde hiç yadırgamadıklarını söyler. "Çatalkara; Çorumun İskilip kazasında

Nar tanem, nur tanem, bir tanem...

Gülen ayvam, ağlayan narımsın
Kadınım, kısrağım, karımsın.”

Hatıralar ve aşk duygusunun meyvelerle ifadesi, Türkçenin en güzel aşk şiirlerinden biri olarak hafızalarda yer etmiştir:

“Önde zeytin ağaçları arkasında yar
Sene 1946
Mevsim
Sonbahar
Önde zeytin ağaçları neyleyim neyleyim
Dalları neyleyim.
Yar yoluna dökülmedik dilleri neyleyim.
Yar yar seni kara saplı bir bıçak gibi sineme sapladılar.”

Bedri Rahmi Eyüboğlu

Çevre bilinci olmayan insanların yok ettiği tabiatın bir parçası da meyve ağaçlarıdır:

Yangın
Önce gelincikleri yolduk,
Nar ağaçlarını tuttuk kurşuna,
Ardından andızları devirdik
Aptallık, bilinçsizlik, bir hiç uğruna.

Cahit Külebi

Mevsimler tasvir edilirken meyveler hiç unutulur mu?

Bir Yaz Geçti
Bir Yaz Geçti
Tozu dumana katarak
Kavun karpuz yüklü

kuzgunî kara ve taneleri üst üste, kat kat dizili bir üzüm salkımının adıdır.” (Abdullah Çelik, *Bedri Rahmi Eyüboğlu*, T.C. Kültür Bakanlığı, Ankara 1996, s. 13.) Dolayısıyla bu mısra, şiire meyve açısından baktığımızda daha bir anlam kazanıyor.

Bir Yaz Geçti
Bedri Rahmi Eyüboğlu

Behçet Necatigil, yaz meyveleriyle reçel yapılarak kışa hazırlanılması gerektiğini söyler:

Reçel
Yaz ayları gelmişken,
Biraz reçel kaynat
Vişne yahut çilekten
.....
Behçet Necatigil

Sait Faik ise sanatçı duyarlılığı ile meyvelerden hoşaf yapar:

Hoşaf
Gördüm ki, yolun bir ucunda
İncir ağaçları
Bir ucunda dutlar.
Gördüm ki, ıssız yolda
Sessiz, kurşunsuz
Haydutlar.
Sait Faik Abasıyanık

Behçet Necatigil'in *Gözleri Badem* şiirinde, orta hâlli bir aileye mensup genç kızın gelecek ve evlilikle ilgili hayallerinin, zengin ve rahat bir hayat yaşama arzusunun eve çuvalla fındık, fıstık, üzüm taşıyacak bir eş ile sembolize edildiğini görülür. Fakat bu hayaller hayatın gerçeklerine hiç uymaz:

Gözleri Badem
"*Evlendim kocam*
Bir güzel âdem
Odalarda fıstık yok
Gözleri badem.

Mavi değilmiş deniz
Hey gidi fındık üzüm
Kızlar günün birinde sevip evlenirseniz

5 # 0 1 1 .

2 > #

R % %
! # % ' ? * % # @
&

Besinler
& ' # ' ' 0)1
3 . '# 1
& , 0 1 1
7 #

7 ' 1 1 '
&) # 7
" ' ' *
7 #
' ? * % #

- % @ (, : '

+

Elmanın Dedikleri
= 1 ,7 , ,#, '
.,), * . 0# 1 1.
8 1#
& , , $
3 ,# ' 1.1 1.
- %

- %
% %
%

Armut Ağacı
&) , * ,
2
, * ,

' - % 5 - / 5 4 6LLO 6=M

Kurumuş gibiydi sanki
Bu sabah önünden geçerken
Baktım çiçek basmış dallarını
Göğe bulut bulut çiçek püskürtmüş
Baktım baktım dünyanın çiçeği
Hayret ne zaman açmış bunları
Şunlara bak
Baktım baktım
Gözlerime inanamadım.

Adil Çağlar

Meyve sevgisi bazen o kadar derinden hissedilir ki onları kendimizden bir parça zannederiz:

Asma
Bir bakışta gördüğüm asma
Kalbimden kopmuş gibi
Öylece duruyor orda
Şekli benden oyulmuş gibi

Adil Çağlar

İbrahim Minnetoğlu, buram buram tabiat sevgisi kokan *Orman Destanı* şiirinde ağaçların faydalarını sayarken, memleketimizin çeşitli bölgelerinde yetişen meyvelerle hem memleketimizin tabii güzelliklerini ortaya koyar, hem de tabiata sahip çıkmak ve korumak gerektiğini vurgular:

Orman Destanı

Bir
Bal
Peteğidir
Malatya'nın kaysısı
Aydın ili inciri, Kütahya'nın vişnesi
Bütün bu yemişlerin ağaçtır, güzel huylu annesi.

Bir
Yeşil
Fenerdir yanar
Anamur'un bal muzu
Al yanaklı elmadır,
Amasyamızın kızı
Ekşi ayvalarından ayıramayız gözümüzü.

Ege
Marmara
Akdeniz'de
Zeytin Ağaçları
Bir altın madenidir,
Ilgazlarda, Toroslarda, Bolu'da
Çam ormanları dağılmış yer yer Anadolu'da

Git
Gör
Karadeniz'i
Görünce şaşarsın yetmiş çeşit yeşili
Çay yeşili, fındık yeşili dünyada bulunmaz eşi.

Bu
Sürt
Fıstığıdır
İri dudakları çatlak

Şu

Antep
Fıstığını
Yesek yesek doymasak

Nar
Kiraz
Ayva erik
Bahçelerin süsüdür.
Ormanlarda ıhlamur, yeşilin türküsüdür.
İbrahim Minnetoğlu

Fıkra ve deneme türlerinde de meyveler; son derece çarpıcı ve orijinal ifadelerle karşımıza çıkar:

Ahmet Haşim *Vatan*[9] adlı yazısında şaşırtıcı bir yorumla demirhindi şerbeti ve yoğurtçu sesi olmayan bir memleketin vatan olamayacağını söyleyerek bu şerbetin bilinmediği memleketlerde yaşayanlara acır.

Her meyvenin tadı mevsiminde bambaşkadır. "*Güneşte, uzun müddet pişen meyveler, teşrinlere doğru, tatlı renkler içinde kokulanır, ballanır.*"[10] Haşim, kışın gelişini meyvelerin değişen tatları ile ortaya koyarken, sonbahar meyvelerinin de bir resmî geçidini yapar:

"*Gerçi hâlâ yaz meyveleri yiyorduk, fakat bu meyveler artık zehirlenmişti: Üzümlerin çekirdeği büyümüş, derisi kalınlaşmıştı; kavunlar liflenmiş ve tatları ölü et lezzetini almıştı. Manav dükkânları sergilerinde, bir kış semasının sarı güneşleri, ayları ve yıldızları gibi peyda oluveren ayvalar, elmalar ve narların yanında, bu mevsimi geçmiş meyvelerin ne acınacak bir hali vardı.*"[11]

Meyveler fazla yendiklerinde bir takım rahatsızlıklara sebep olurlar, ama Ahmet Haşim,

---

[9] Ahmet Haşim, *Bütün Eserleri II, Bize Göre-İkdam'daki Diğer Yazılar*, haz. İnci Enginün - Zeynep Kerman, Dergâh Yayınları, İstanbul 1991, s. 262-263.
[10] Ahmet Haşim, "Sayfiyelerden Dönenler", Bütün *Eserleri III, Gurabahâne-i Laklakan - Diğer Yazıları*, haz. İnci Enginün - Zeynep Kerman, Dergâh Yayınları, İstanbul 1991, s. 37.
[11] Ahmet Haşim, "Kış", *Bütün Eserleri II, Bize Göre-İkdam'daki Diğer Yazılar*, haz. İnci Enginün - Zeynep Kerman, Dergâh Yayınları, İstanbul 1991, s. 38.

meyveleri sırf hastalık verdikleri için sevdiğini söyler. Zira; "*İki, üç fazla armut ve şeftali yemek yüzünden kanını tutuşturan kırk derecelik bir hararet sayesinde görülmemiş bir âlemde efsanevî bir seyahat yapmış*"tır. [12]

Frankfurt Seyahatnamesi'nde Almanya'nın parlak görünüşünün altında yer alan çürümüşlüğü orijinal yorumu ile ortaya koyan Ahmet Haşim, "Almanya pembe ve büyük bir elmadır, fakat içi kurtludur."[13] der.[14]

Ahmet Haşim *Yaz Kokusu*[15] adlı yazısında yaz mevsimi ile incir arasında bağlantı kurar:

"*Geçen gün kırlarda, iki bahçe arasında, harap bir yoldan geçiyordum. Birden burnum incir yapraklarının kokusunu aldı. Bir mucize ile birden iki gözü açılmış bir kör gibi bütün havassımın bir kamaşma içinde kaldığını hissettim. Yaz, bir sevgili gibi, yüzüme saçlarını yaklaştırmış, ruhuma sarılmıştı.*

Senelerden sonra yazın çehresini o gün tekrar görebildim. Yazın mahrem rayihası, incir yapraklarının sert, yeşil kokusudur."

Ahmet Haşim *Kavun*[16] adlı yazısında sonbahar meyvelerinden bahsederken ardarda orijinal yorumlarını sıralar:

"*Sonbahar meyveler mevsimidir. Bu itibarla, hakiki bahar ancak bu mevsimdir. En asil nebatlar mahsullerini*

---

[12] Ahmet Haşim, "Kış", *Bütün Eserleri II, Bize Göre-İkdam'daki Diğer Yazılar*, haz. İnci Enginün - Zeynep Kerman, Dergâh Yayınları, İstanbul 1991, s. 43.

[13] Ahmet Haşim, *Bütün Eserleri IV, Frankfurt Seyahatnamesi Mektuplar-Mülâkatlar*, haz. İnci Enginün - Zeynep Kerman, Dergâh Yayınları, İstanbul 1991, s. 19.

[14] Ahmet Haşim'in Almanya'yı elmaya benzetişi ile NewYork'un sembolu "big apple" ve Kazakistan'ın başkenti Almaatı hatırlanarak şehirlerle meyveler arasındaki ilişki üzerinde de düşünülebilir.

[15] Ahmet Haşim, "Kış", *Bütün Eserleri II, Bize Göre-İkdam'daki Diğer Yazılar*, haz. İnci Enginün - Zeynep Kerman, Dergâh Yayınları, İstanbul 1991, s. 45-46.

[16] Ahmet Haşim, "Kış", *Bütün Eserleri II, Bize Göre-İkdam'daki Diğer Yazılar*, haz. İnci Enginün - Zeynep Kerman, Dergâh Yayınları, İstanbul 1991, s. 281-282.

bu aylarda yenilecek bir hale getirir: Üzüm, incir, nar, kavun ilh…gibi.

Tâ eski asırlardan beri şiir, sonbahar meyvelerini bin bir şekilde teganni edip durmuştur. Bütün Arap, Acem, Yunan ve Latin edebiyatında "üzüm" en itinalı mevkii işgal eder. Theocrite ve Virgile, inciri üzüm kadar lezzetle anlatırlar. Denilebilir ki, klasik edebiyatın başlıca meyveleri üzüm ve incirdir. Nar, bilhassa eski Yunan ve Latin edebiyatında mukaddes bir meyvedir. Nar ağacı cehennem ilahesi Proserpine'in ağacıdır. Onun için çiçekleri ateştendir, taneleri yakuta benzer.

Fakat ne gariptir ki, edebiyatın itibar ettiği bu meyveler içinde yalnız kavun, tâ eski zamanlardan bugüne kadar bir tek mısra ilham etmeye muvaffak olamamıştır.

Kadîmiyatla meşgul bir zata bunun hikmetini sordum. Kavunun eski âlemde tanılmadığını iddia etti.

Ya yeni devirlerin şairlerine ne diyelim?"

Ahmet Haşim'in 1 Teşrin-i sani 1929 tarihinde yazdığı bu yazıdan sonra; Cahit Külebi'nin *İstanbul* şiirinde kavun yüklü kamyonlarla karşılaşırız:

"*Kamyonlar kavun taşır ve ben*
Boyuna onu düşünürdüm,
Kamyonlar kavun taşır ve ben
Boyuna onu düşünürdüm."

Mânilerde de doldurma mısralarında kavuna rastlanır.

Sarı kavunu dildim
Çamura düştü sildim
Yarim gurbete gitti
Şimdi kıymetin bildim

Fıkra ve deneme türündeki meyvelerimize farklı bir örnek de Arif Nihat Asya'nın *Dut Ağaçları*[17] adlı yazısıdır. Arif Nihat Asya, bu yazıda, birbirleriyle geçinemeyen insanlara, birlik beraberlik ruhunu ve barış duygusunu aşılamak isterken dut ve asmadan faydalanır:

"*Dut, gövdesine sımsıkı sarılan asmadan memnundur ve asma canlı bir çardağa sarıldığını bilir; mesuttur. Böylece yaşarlar.. Dut bahtiyar, asma bahtiyar.*

Ne birinde büyüklük, ne ötekinde asalet iddiası vardır. Bir uyuşma, bir anlaşma örneği olarak kalacaklardır.

Asma kolları kesilmedikçe duttan ayrılmaz.. Ve duttan kesilecek bir dal, asmadan parçalar götürür.

Biz, aynı toprağın, aynı göklerin çocukları, bir dutla bir asma kadar olamayız."

Ömer Seyfettin'in *Elma*[18] adlı hikâyesinde, hassas, geçmişin hatıralarına sıkı sıkıya bağlı bir kadının hissiyatı ortaya konulurken elma motifi ile kadın ve erkeğin duyguları arasındaki uçurum da gösterilmiş olur.

Yıllarca ateşli ve hummalı bir aşkla birlikte yaşayan iki sevgili; küllenen aşklarının ardından, bir sonbahar akşamı yemek sonrası konuşmaktadırlar. Adam "*küçük billûr yemişlikten iri ve kırmızı bir elma almış*" soyarken birden kendisine dikkatle bakan Süzun'a gözü takılır. Süzun şiddetli bir dalgınlıkla gözlerini kırpmadan adamın elindeki elmaya bakmaktadır ve adama:

"*-Bu elma sana bir şey ihsas etmiyor mu, sevgilim? Sana kıymettar bir hatıra yâd ettirmiyor mu?*" diye sorar.

diyarı: Şeftaliler, erikler, kızılcıklar etrafımı kaplıyor. Çiçekleri de öyle...

Burada meyveler, çiçekler, ağaçlar, isimler, hepsi, her şey tertemiz ve güzel."

Yazara millet ve memleket sevgisini hissettiren küçük köylü kızının ismi ve saf yüzü olduğu kadar memleketinin meyveleri ve çiçekleridir.

Refik Halit Karay'ın ideallerini kaybeden devlet memurlarının uyuşukluğunu anlattığı *Şeftali Bahçeleri*[20] adlı hikâyesinde, şeftali ağaçlarından yayılan bayıltıcı koku ile yaz mevsiminin sıcaklığının bu ideal kaybındaki rolü de ortaya konur.

"*Göz alabildiğince uzanan, sayısız şeftali bahçeleri*"nde "*kızgın güneş, ağaçların tepelerinde meyveleri pişirirken*" "*her tarafa taşkın bir şeftali rayihasının dolup sindiği durgun, sıcak günlerde*" "*yüksek dallardaki fazla olgun, ballı şeftaliler saplarından durmamacasına yavaş yavaş dökülürdü*"Ü;wBL;"BÖsxL"LİÌ77wLELLweE"Ü511wexÇ

v"xİ;E5"İwdxÜ7M

şeftali rayihası ile dolu havayı ciğerlerine çekerek; "*Gel keyfim gel*" demesiyle biter.[21]

Reşat Nuri'nin *Kirazlar*[22] hikâyesinde, çevrelerindeki bütün insanların, mahalle çocuklarının ağaçlardan toplayacakları kirazları korumak için sabahlara kadar bahçede nöbet bekleyen karı kocanın cimriliğinden söz edilir. Fakat hikâyenin sonunda gerçeğin hiç de göründüğü gibi olmadığı ortaya çıkar. Bu yaşlı karı koca torunlarını, bir ağaçtan gizlice kiraz toplarken bahçenin sahibinin gelmesi üzerine korkarak ağaçtan düşmesi sonucu kaybetmişlerdir. Şimdi başka çocuklarının torunlarının akıbetine düşmemesi için sabahlara kadar uykusuz kalıp, olgunlaştığında topladıkları kirazları sandıklara doldurarak yoksul çocuklara dağıtmaktadırlar. Hikâyenin bu beklenmedik sonunda, kiraz ağaçları ile evlât sevgisinin ve çocuklarını kaybetmiş bir ana babanın çektiği ıstırabın birleştirildiği görülmektedir.

Çocuk edebiyatında da çocukların kiraz sevgisini dile getiren pek çok eser vardır. Gülten Dayıoğlu'nun *Hayri Kiraz Fidanına Bağlanmıştı*[23] adlı hikâyesinde; akciğerlerinden rahatsız, cılız bir çocuk olan Hayri, hastalığı dolayısı bütün gün evde kapalı, âdeta hayata küsmüş bir vaziyette günlerini geçirirken, babası tarafından kendisine hediye edilen kiraz fidanı ile yaşama sevinci kazanır ve hayata sımsıkı bağlanır.

Muzaffer İzgü'nün *Kiraz Kız* adlı hikâye kitabındaki *Kiraz Kız* hikâyesinde de kirazı çok seven küçük kız, bütün bir kış yaz mevsiminin gelmesini bekler ve vaktini kiraz bahçelerinde kiraz ağaçlarının daha güzel kirazlar vermesi için onlarla konuşarak geçirir.

İncir Fidanları[24] Kenan Hulusi Koray'ın bu hikâyesinin kahramanı Murat, kardeşleriyle bir türlü

---

[21] Bu hikâyenin geniş bir tahlili için bk. Mehmet Kaplan, *Hikâye Tahlilleri*, Dergâh Yayınları, s. 85-99.
[22] Reşat Nuri Güntekin, *Leylâ ile Mecnun*, İnkılap ve Aka Kitabevleri, İstanbul 1969, s. 187-192.
[23] Gülten Dayıoğlu, *Neşeli Boyacı*, Altın Çocuk Kitapları, İstanbul 2000.
[24] *Kenan Hulusi Koray'dan Hikâyeler*, haz. İnci Enginün, Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları, Ankara 1983, s. 192-198.

geçinemez. Kendisinden farklı olan iki kardeşi her zaman Murat'ın yaptıklarını bozarak ona eziyet eder. Murat, büyük hayallerle diktiği incir fidanının kardeşleri tarafından söküldüğünü görünce kendisini kaybederek kardeşlerinden birini öldürmüş, diğerini de yaralamış ve bu yüzden hapse girmiştir.

İmralı cezaevindeki mahkumiyet senelerinde de, tarım merakı ve ağaç sevgisi devam eden Murat, adaya incir ağacı dikilmesini teklif eder. Bu teklifin kabul edilmesi hapishane yıllarındaki mahkûmiyetini daha katlanabilir hâle getirir. İmralı'da kendi yetiştirdiği fidanlıkta çalışarak günde 25 kuruş kazanır ve bunları biriktirir. Murat'ın bütün hayali tahliye olunca biriktirdiği paralarla alacağı incir fidanları üzerinedir. Tahliyesine yirmi bir gün kalmışken ekim zamanını geçirmemek için hapisten kaçar. Amacı biriktirdiği paralarla alacağı fidanları zaman geçirmeden dikip yeniden geri dönmek ve mahkûmiyetini tamamlamaktır;

ancak kaçar kaçmaz yakalanınca yeniden yargılanarak bir buçuk seneye mahkûm olur.

Ahmet Hikmet Müftüoğlu'nun *Üzümcü*[25] hikâyesi temmuz ayında Büyükada'da geçer.

Yazın kavurucu sıcaklarında ta uzaklardan, iskele tarafından korkunç, vakur bir sada "*kaarpuuz*" diye kükrer.

Bu karpuz sadasını "*daha dik, daha iri bir ses*" "*Çaaavuuuş*!" diye karşılar.

Yazar, kumanda eder gibi, gürleyen bu sesin sahibini görünce duygulanır. Üzümcünün kişiliğinde Türk milletinin bütün hasletlerinin toplandığını düşünür. Üzümcünün kendisinde uyandırdığı hisleri şairane bir üslûpla ortaya koyar.[26] Bu hikâyede de meyve satıcısı ile Türk milletinin kahramanlığının birleştirildiği görülmektedir.

---

[25] Ahmet Hikmet Müftüoğlu, *Çağlayanlar*, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, İstanbul 1971, s. 61-66.
[26] Bu hikâyenin geniş bir tahlili için bk. Mehmet Kaplan, *Hikâye Tahlilleri*, Dergâh Yayınları, s. 47-53,

Yakup Kadri Karaosmanoğlu; Kurtuluş savaşı sonrası, Tetkik- i Mezalim heyeti ile Anadolu'yu dolaşır; bu görev sırasındaki izlenimlerini *Milli Savaş Hikâyeleri* adıyla kitaplaştırır. *Ceviz*[27] adlı hikâyede, savaş sonrası mahrumiyet yıllarında evlerine gelenlere ikram edecek hiçbir şeyleri olmayan fakir bir ailenin çocuğunun, bahçelerindeki ağaçtan topladığı cevizleri ikram ederek Türk misafirperverliğinin çok canlı bir örneğini ortaya koyması son derece hazindir.

Yakup Kadri'nin "*O günden beri ceviz namı verdiğimiz, sert ve kuru meyva bana ulvi bir şeyin timsali gibi görünüyor.*" sözleri ile biten hikâye; okuyucuların da boğazında ceviz gibi bir yumru bırakır.

Sait Faik Abasıyanık'ın hikâyelerinde; kızılcık, çingene bacak elmaları, armutlar, ceviz ve erik ağaçları, mandalina, kiraz, kavun ve karpuz gibi pek çok meyve karşımıza çıkar.

Sait Faik'in pek çok hikâyesi otobiyografik özellikler taşır. Adapazarı çevresinde geçen günlerini anlattığı hikâyelerinde meyveler geniş yer tutar. *Orman ve Ev*[28] adlı hikâyede doğduğu evi tasvir ederken "*iki dönümlük yemiş bahçesi*"nden de bahseder. Ayrıca hikâyede mektepten eve dönen çocukların mahallede ceviz oynadıklarını da söyler.

Hikâye Peşinde[29] adlı hikâyesinde Adapazarı'na gitmek üzere Haydarpaşa'dan trene binen yazar; "*gözümün önüne; Çarksuyu, Erenler Tepesi, Başköprü'deki Hacıbey Köşkü, amcamın balkonundaki çingene bacak elmaları kabaran ev geldi.*" der. Çocukluğunun geçtiği mekânlar orada yiyip tadını unutamadığı meyvelerle birlikte hafızasında yer etmiştir.[30] Tren Adapazarı'na doğru giderken camdan

---

[27] Yakup Kadri Karaosmanoğlu, *Milli Savaş Hikâyeleri*, İletişim Yayınları, İstanbul 1988.

[28] Sait Faik Abasıyanık, *Semaver*, Varlık Yayınları, İstanbul Nisan 1951, s. 46-49.

[29] Sait Faik Abasıyanık, Bütün Eserleri VII, *Alemdağda Var Bir Yılan - Az Şekerli - Şimdi Sevişme Vakti*, 4. baskı, Bilgi Yayınevi, İstanbul 1982, s. 150-157.

[30] Sait Faik'in amcasının oğlu Raşit Abasıyanık; Adnan Özyalçıner'in kendisi ile yaptığı bir röportajda Sait Faik'in bu hikâyesinde adı geçen çingene bacak elmalarını şu sözlerle açıklar: "Bugün o elma türünün

etrafını seyrederken, akıp giden manzaranın arasında "*yemiş sepetleri, kış günü kiraz sepetleri*" gözüne çarpar.

Bir Karpuz Sergisi[31] hikâyesinde bir karpuz sergisi açmak isteyen bir adamın hayalleri anlatılır:

"*Tekirdağ karpuzlarını en arkaya dizeceğiz. Sağlamcı, pazarlık yapmıyan müşterilere onlardan... Sonra, öne kocaman siyah karpuzlardan koyacağız. Bunlar kalın kabukludur, hep kırmızı çıkarlar. Ama çabucak kof cevizlere dönerler. Vodina kavunları en iyi cinstir. Kokuları dışında değil; içindedir. Bu çitili, üzerleri çentikli kokulu kavunlar yumuşayıverirler, eziliverirler, onları çabuk sürmelidir. Ne bahasına olursa olsun elden çıkarmalıdır.*"[32]

Sergi açıldığı zaman bir de çırağa ihtiyaç olacaktır. En küçük bir patırtıdan, "*bir karpuzun olup olmadığını anlamak için üstü fiskelendiği zaman çıkan sesten bile*" rahatsız olup uyanacak kadar atik bir çocuk bulmak ister.

Bütün gün arkadaşı ile avare avare dolaşarak kuracağı karpuz sergisinde günlerini nasıl geçireceğini düşünen adam, akşam olduğunda, karpuz sergisi açtıkları zamanki gecelerinin nasıl olacağının hayalini dile getirir:

"*Bir karpuzun üzerine mumu yakardık. Mum kara ve kocaman karpuzun üstünde ağustos gecelerini sallar dururdu.Çırağımız önce küçük hurda bir karpuzu kesmiş yemiş; sonra, kocaman karpuza başını koymuş uyumuş olurdu.*"

---

hemen hemen nesli tükenmiştir. O zaman tabii soğuk hava depoları yok. Bunlar çok dayanıklı elmalardı. Küfeyle alınıp balkona serilirdi. Bütün bir kış üzerinden geçerdi ve elmalar kışın, soğuğun etkisiyle kabarırdı. İnsanın gözüne pek hoş görünmeyen, ama çok lezzetli, çok güzel elmalardı. Kendisi, amcam ve yengem Adapazarı'na gelecekleri zaman, eğer mevsim uygunsa, bu çingene bacak elmaları mutlaka evde bulunurdu." *Sanat Olayı*, Ağustos 1981.

[31] Sait Faik Abasıyanık, *Sarnıç- Kayıp Aranıyor*, 4. baskı, Varlık Yayınları, İstanbul, Mayıs 1965, s. 42-47.

[32] Sait Faik Abasıyanık, *Sarnıç- Kayıp Aranıyor*, 4. baskı, Varlık Yayınları, İstanbul, Mayıs 1965, s. 44.

Adamın karpuz sergisi ile ilgili hayalleri öylesine gerçek gibidir ki bazen arkadaşına dönerek bir Kırkağaç kavununu elindeymiş gibi:

"*Bunu ayrı koyalım. Bu kışa dayanır. Kışın bile çürümez, yumuşamaz. İçi buz tutar. Kışın soba kenarında bunu kesmek lâzımdır. Ilık suya koymalı bir müddet ılık suda kaldıktan sonra kesip yemelidir. Tadına doyum olmaz.*"[33] der; ama karpuz sergisi açmak için duyduğu yoğun isteğe rağmen, yaşadığı avare hayat yüzünden hayallerini bir türlü gerçeğe dönüştüremez.[34]

Sait Faik; *Kestaneci Dostum*[35] hikâyesinde hayat şartlarının bozduğu kestane satıcısı bir genci anlatır. Bu hikâyenin âdeta devamı sayılabilecek *Söylendim Durdum*[36] hikâyesinde ise "*Lâübaliliğin, kötülüğün, ikiyüzlülüğün kaynaştığı*" bu şehirde köşebaşlarında

---

[33] Sait Faik Abasıyanık, *Sarnıç- Kayıp Aranıyor*, 4. baskı, Varlık Yayınları, İstanbul, Mayıs 1965, s. 47.

[34] Fethi Naci, "Bir dostu özler gibi" özlediği hikâyelerin arasında Sait Faik'in "Bir Karpuz Sergisi" hikâyesinden de bahseder: " Sait Faik'in en sevdiğim hikâyesi "Bir Karpuz Sergisi" değil, ama belki de bütün çocukluğumun karpuz sergisinde... Yaşların da kokuları var: Karpuz sergilerinde hep eğreltiotu döşenir karpuzların altına, bunun için eğreltiotu kokusu benim çocukluğumun kokusudur, tıpkı anason kokusunun şu son yıllarımın kokusu olması gibi... Bütün çocukluğumun karpuz sergisinde geçmesinin (Beni karpuz sergisinden alıp, götürüp ilkokula yazdırmışlardı.) etkisiyle olacak Sait Faik'ten en özlediğim hikâye "Bir Karpuz Sergisi"dir. ir karpuzun üzerine dikilmiş mum sıcak yaz gecelerini sallar dururdu." (Böyle miydi o tümce?) Sonbahara doğru "karpuz işi" biterdi, ama birtakım bahaneler uydurarak babam yirmi-otuz karpuzu satmaz, sergiyi sürdürür görünürdü. Okuldan çıkınca uğrardım. Babam hep serginin karşısındaki kahvede olurdu. Eski bir arkadaşıydı kahveci. Pek kimseler olmazdı kahvede. Babam ve sözüne hep "Anladın mı sen" diye başlayan kahveci arkadaşı, usul usul yağan güz yağmurlarının meydanda yaptığı su birikintilerine bakarak çay bardaklarında rakı içerlerdi. Pek konuşmazlardı. Konuşmuş olmak için konuşmayı çoktan aşmış bir dostlukları vardı. Babam, bir rakısına, bir bana bakar, "Annene söylersin, karpuzlar bitmedi daha." derdi. Bir suç ortağı içinde gülümserdik birbirimize. Yağmur yağarken "avludan kalkıp içeriye giremeyen zavallı ağaçlar"ın (Marquez) verdiği hüznü verir bana "bir Karpuz Sergisi". *Sanat Olayı*, Kasım 1981.

[35] Sait Faik Abasıyanık, *Mahalle Kahvesi - Tüneldeki Çocuk*, 3. baskı, Varlık Yayınları, İstanbul, Ağustos 1965, s. 131-138.

[36] Sait Faik Abasıyanık, *Mahalle Kahvesi - Tüneldeki Çocuk*, 3. baskı, Varlık Yayınları, İstanbul, Ağustos 1965, s. 139-142

çürük kestaneler satan külhanbeyi kılıklı satıcı ve ahlâkı bozuk insanlardan bahseder:

"*Kestane sat bir çıkmaz sokağıan başında. Çürüklerini ayır ayır, sokağa at yine üç yüzden okut. Korkma ziyan etmezsin. Ama başına belâ musallat olurmuş; aldırma, koru kendini. Seni tanıyan senden kestane almazmış; senin gözünün önünde, giderler çürüklerini inadına başkasından alırlar da senden almazlarmış. Varsın almasınlar.*"

"*Bütün şehirle dost değilsin a! Sen başla bir defa işe. Bir haftaya kalmaz; şapkası delik, gözleri uçuk, rüzgâra karşı içi yünsüz bir adamcağıza çürüklerini, pişmemişlerini dayıyacaksın. Bunu yapacaksın. Yapmazsan hayatından, kestanecilikten hiçbir şey anlamayacaksın. Manava çırağını, bakkal oğlunu, tüccar kâtibini, gazeteci muharririni böyle yetiştiriyor. Bu şehir böyleyken, bu böyle sürüp gidecek.*"

Bohça[37] adlı hikâyede anlatıcı, evlerine gelen kendisinden bir yaş büyük besleme kıza duyduğu yakınlığı ve istemeden ona yaptığı eziyetleri anlatırken "*hain bir burjuva çocuğu*" olduğunu söyler.

İlk gençlik hülyalarını tattığı bu kızı bir gece rüyasında görür. "*Dut ağacının dibinde elele idik. Saka kuşu ötede ayva ağacında ötüyordu. Gökte büyük büyük yıldızlar vardı. Bir göl kenarında sazlı ve çakıllı bir koy kadar kocaman bir ay, ufkun bir köşesini doldurmuştu. Biz bu göl kenarına benzeyen aya doğru yürüyorduk.*

Rüyamın bu kadarını hatırlayabiliyorum. Bir yemiş yemeden evvel alınan ihtisaslar, onu yedikten sonra alınan lezzetten daha berrak ve vazıhtırlar. Ben de, rüyamın nihayetinde acaip, cennetten insanları koğduran acaip bir yemiş yediğimi hayal meyal hatırlıyorum"[38]

Bu rüyadan sonra, bir yaz günü, öğle vakti dut ağacının dibinde, beslemenin kafası anlatıcının dizinde, otururlarken annesi görünce; kaçıp gider, akşama kadar eve dönmez. Akşam vakti her zamanki gibi kızın bahçe

[37] Sait Faik Abasıyanık, *Semaver*, Varlık Yayınları, İstanbul Nisan 1951, s. 41-45.
[38] Sait Faik Abasıyanık, *Semaver*, Varlık Yayınları, İstanbul Nisan 1951, s. 43.

gittikçe acıyor. Kavun acısı gibi zehir gibi bir acı. Kaybettikten sonra bulduğumuz şey. Nedir o bil? Nedir o bil?"

Sait Faik, hikâyelerinde meyvelerle yapılmış deyimleri de kullanır. *Eftalikus'un Kahvesi*[47] nde hikâyelerini nasıl yazdığını soran şahsa: "*Doğrusunu isterseniz ben hikâyemin nasıl yazıldığını da pek bilmem.*" cevabını veren yazar; yarın o gencin "*İncir çekirdeği doldurmayacak mevzuları yazan bir hikâyecinin iyi bir hikâyeci olmadığını yazacağına*" da emindir.

Üç Turunçlar adlı biri şiir[48] ve bir de radyo oyunu bulunan Behçet Necatigil'in, hemen bütün eserlerinde geleneğin izleri ya açık seçik ya da örtülü bir anlatımla karşımıza çıkar. İnci Enginün, Necatigil'den bahsederken "*gelenekten yoğrularak gelen bir çok unsur, seçmesini bilen sanatkârın elinde modern anlatıma kavuşur.*"[49] der.

Behçet Necatigil, *Üç Turunçlar* piyesini aynı adlı masaldan esinlenerek kaleme almıştır. "*Masallarda günlük hayatımızı aydınlatan derin semboller bulan*"[50] yazar, masaldaki üç turuncun yerine gecekonduda yaşayan ve geçim sıkıntısı çeken üç genç kızı koyar ve

---

[48] **Üç Turunçlar**
Üç turunçlara aşkım
Önüne geçilmez oldu baktım
Yallah deyip atladım atıma
Şehzadenin yaptığını yaptım.
....
Üç turunçlar Has Bahçe'de asılı
Üçünü de aldım
Bastım atıma kamçıyı.
....
Git babam git
Kestim turuncun birini
Şehzadem su, şehzadem su
Su hani?

Kan ter içinde
Çöller boyunca
İkinciyi keserim dedim
Su bulunca

Git babam git
Bir birikinti
Yağmurlardan kalma
Kestim ikinci turuncu
Şehzadem su, şehzadem su
Dudağını değdirecekti suya
Su kurudu.

Bağlar bir düşünce elini kolunu
Susuz olmaz bu iş ahbap saklama
Masallarda şehzade
Muradına ermiş ama
Önce bulmuş suyunu."

[49] İnci Enginün, *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, Dergâh Yayınları, İstanbul, Ekim 1991, s. 261.

[50] İnci Enginün, *Yeni Türk Edebiyatı Araştırmaları*, Dergâh Yayınları, İstanbul, Ekim 1991, s. 260.

masaldaki üç turuncun başına gelenlerle bu genç kızların hazin hayatları arasında bir benzerlik kurar.

Reşat Nuri'nin *Kızılcık Dalları*[51] romanında Gülsüm evlâtlık verildiği evde çok sevdiği kardeşi İsmail'i bir türlü unutamaz. Bunun üzerine kendisine İsmail'in öldüğü söylenir. Ancak kardeşinin acısı ile durmadan ağlayan Gülsüm'ü susturmanın en etkili yolu kızılcık dalından yapılmış sopalar olur.

Bir Adam Yaratmak [52]Necip Fazıl Kısakürek'in üç perdelik piyesinde ünlü bir tiyatro yazarı olan Hüsrev'in trajik hayatı anlatılır. Hüsrev'in son oyunu olan *Ölüm Korkusu* ile özel hayatı arasında benzerlikler vardır. Bu benzerlikler tesadüf denilip geçilecek cinsten değildir. Hüsrev de piyesin kahramanı gibi kazayla bir ölüme sebebiyet verir. Gazetesinin tirajını artırmak için bu olayı dallandırıp budaklandıran Şeref Bey ile kendisini özel kliniğinde tedavi ederek reklamını yapmak isteyen Dr. Nevzat'tan kaçan Hüsrev; eski yalılarına sığınır. Otuz yıl önce babası bu yalının bahçesindeki incir ağacına kendisini asarak intihar etmiştir. Hüsrev'in annesi oğlunun bu buhranlı günlerinde babasının akıbetine uğramasından korkarak incir ağacını kestirir.

Piyes; sonunda devlet hastanesine yatmayı kabul eden Hüsrev'in "*Ne yapayım, anne? Kestiniz incir ağacını!*"[53] sözleriyle biter.

Piyesinde bir adam yaratmaya kalkan Hüsrev sanki göklerin gazabına uğramıştır. Oyundaki kahramanın kaderi âdeta yazarını da peşinden sürüklemiştir. Piyeste metafizik meseleler ve irsiyetin de önemli bir yeri vardır.

Halk arasında yaygın bir batıl inanış olan incir ağacının uğursuzluğunu da piyesin hazin sonu ile hatırlamamak mümkün değildir.[54]

---

[51] Reşat Nuri Güntekin, *Kızılcık Dalları*, 2. baskı, Semih Lütfi Kitabevi, İstanbul tarihsiz, s. 174.
[52] Necip Fazıl Kısakürek, *Bir Adam Yaratmak*, 1. baskı, Kültür Bakanlığı, İstanbul 1976, s. 334.
[53] Necip Fazıl Kısakürek, *Bir Adam Yaratmak*, 1. baskı, Kültür Bakanlığı, İstanbul 1976, s. 118.

Bütün bu incelemeler sonunda, küçük bir ayrıntı gibi görülen meyvelerimizin edebiyatımızda kapladıkları alanın hiç de az olmadığı anlaşılmıştır. Atasözü, deyim, şiir, fıkra, hikâye ve roman türlerinde daha pek çok örneklerini görebileceğimiz meyvelerimiz; aşk duygusunun çeşitli tazahürlerinin ifadesinde, misafirperverlik, kahramanlık, vatan-millet sevgisi, memleket hasreti, çocuk sevgisi, tabiat sevgisi, çevre bilinci, siyasî hiciv, din duygusu, metafizik endişeler gibi konularda çok önemli bir anlatım aracı olarak edebiyatımızda yer almışlardı.

[54] Halk arasında söylenen; "İncir ağacından düşen onmaz.", "İncir ağacının odunu yanmaz.", "İncir ağacının etrafında cinler gezer." gibi sözlerle "Ocağına incir ağacı dikmek" deyimi hatırlanabilir.